

Marcel BOȘCANEANU,
doctorand,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

ORGANIZATORUL INFRAȚIUNII – FIGURĂ DE BAZĂ ÎN CADRUL CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE TRANSNAȚIONALE

Rezumat

Astăzi, fenomenul crimei organizate transnaționale atrage din ce în ce mai mult atenția publicului, guvernelor naționale și organizațiilor internaționale. În măsura în care grupurile criminale sunt implicate în periculosul joc al activităților criminale tot mai independent, crima organizată transnațională este o amenințare la adresa siguranței naționale și subminează bazele democratice și economice ale societății.

Cuvinte-cheie: crimă organizată transnațională, activitate criminală organizată, organizatorul infrațiuunii.

Summary

Today, the phenomenon of transnational organised crime increasingly attract more attention of the public, national Governments and international organizations. To the extent that criminal groups are involved in a dangerous game of criminal activities increasingly independently – organised crime transnational is a threat to national safety and undermine democratic and economic bases of company.

Keywords: transnational organised crime, organized criminal activity, the organiser of the offence.

Introducere. Fenomenul criminalității organizate transnaționale este perceput tot mai mult ca factor destabilizator, punând în pericol însăși securitatea statelor, a determinat mobilizarea organismelor internaționale în încercarea de a organiza și corela eforturile comunității internaționale de prevenire și combatere a acestuia.

În ultima perioadă de timp, și Republica Moldova (în continuare RM), ca oricare altă țară din lume, cunoaște mutații de fond în structura și dinamica fenomenului infrațional sub toate aspectele, inclusiv prin dezvoltarea crimei organizate transnaționale. Crima organizată transnațională este o problemă crucială pentru RM și pentru majoritatea țărilor lumii, deoarece reprezintă o amenințare majoră a securității, pentru statul de drept și poate cauza consecințe grave asupra siguranței naționale prin afectarea majorității domeniilor de manifestare, economic și social. Crima organizată transnațională contribuie foarte mult la subminarea statului de drept și la compromiterea intergralității insitutuțiilor democratice.

Pentru a putea împiedica acest fenomen și a evita extinderea lui, este nevoie să fie luate măsuri suplimentare de prevenire, fapt ce a determinat elaborarea unei strategii adecvate, fundamentată pe analiza de stare a criminalității organizate și a tendințelor de manifestare a fenomenului, cât și la adresa siguranței internaționale. Principalele forme ale criminalității organizate transnaționale se manifestă în spe-

cial prin infracțiuni de terorism, trafic de droguri, trafic de persoane, criminalitate informatică, trafic cu obiecte de valoare culturală, cu arme și explozivi, prin spălarea banilor proveniți din infracțiuni, taxe de protecție și alte infracțiuni de tip mafiot. Multe dintre statele lumii sunt nevoite să ajungă la o colaborare mai strânsă în vederea prevenirii și combaterii formelor de criminalitate organizată atât transnațională, cât și transfrontalieră, în conformitate cu legislația lor internă și folosind mecanismele internaționale pentru culegerea de informații și date necesare organelor de drept și guvernelor de a preveni și elimina aceste tipuri de infracțiuni, de a urmări, extrăda și nu în ultimul rând de a pedepsi pe autorii, organizatorii lor.

Rezultate obținute și discuții. Încă de prin anii 1950 problema luptei împotriva criminalității a intrat în atenția mai multor organizații internaționale, una din ele și cea mai importantă este Organizația Națiunilor Unite (ONU) sub egida căreia s-au pregătit primele convenții „sectoriale” de combatere a unor forme de criminalitate organizată.

Un pas important în vederea corelării acțiunii statelor în combaterea criminalității organizate cu caracter transnațional a fost elaborarea sub egida ONU a Convenției împotriva criminalității transnaționale organizate din 15 noiembrie 2000 adoptată la New York.

Această convenție a obligat statele semnatare ca într-un mod compatibil cu principiile egalității suverane și al integrității teritoriale a statelor și cu cel al neintervenției în afacerile interne ale altor state să adopte măsuri legislative și alte măsuri necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune grupului infracțional organizat și acțiunii de spălare a produsului infracțiunii.

RM la rândul său și-a îndeplinit obligația și a ratificat această convenție prin legea nr. 15 din 17 februarie 2005, după care a adoptat o serie de acte normative la nivel național, printre ele se numără: strategia națională de prevenire și combatere a criminalității organizate pe anii 2011-2019 [5] și legea privind prevenirea și combaterea criminalității organizate [6].

Definiția caracterului transnațional este dată de Convenția ONU menționată mai sus în art. 3 alin. (2), o infracțiune este de natură transnațională dacă: a) este săvârșită în mai mult de un stat; b) este săvârșită într-un stat, dar o parte substanțială a pregătirii, planificării, conducerii sale sau a controlului său are loc într-un alt stat; c) este săvârșită într-un stat, dar implică un grup infracțional organizat care desfășoară activități infracționale în mai mult de un stat; sau d) este săvârșită într-un stat, dar are efecte substanțiale într-un alt stat. Tot această convenție prin art. 2 ne definește expresia grup infracțional organizat ce desemnează un grup structurat alcătuit din trei sau mai multe persoane, care există de o anumită perioadă și acționează în înțelegere, în scopul săvârșirii uneia ori mai multor infracțiuni grave sau infracțiuni prevăzute de prezenta convenție, pentru a obține direct ori indirect un avantaj financiar sau un alt avantaj material.

De fapt, această prevedere a Convenției a stat la baza definirii infracțiunii transnaționale în legislația penală a RM. Astfel, în conformitate cu art. 12 alin. (2) din CP RM: „Locul săvârșirii infracțiunii transnaționale se consideră atare dacă: a)

infracțiunea a fost săvârșită pe teritoriul Republicii Moldova și pe teritoriul a încă, cel puțin, unui alt stat; b) infracțiunea a fost săvârșită pe teritoriul Republicii Moldova, dar o parte substanțială a organizării și controlului acesteia a avut loc într-un alt stat, și invers; c) infracțiunea a fost săvârșită pe teritoriul Republicii Moldova, cu implicarea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale care desfășoară activitate infracțională în mai mult de un stat, și invers; d) infracțiunea a fost săvârșită pe teritoriul Republicii Moldova, dar are consecințe grave într-un alt stat, și invers” [3].

După cum observăm, regulile de stabilire a locului săvârșirii infracțiunii transnaționale pe teritoriul RM prevăzute în art. 12 alin. (2) CP RM sunt similare celor stabilite în art. 3 alin. (2) din Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000. Aceste reguli au fost adoptate în scopul respectării de către RM a obligațiilor sale de cooperare cu alte state în combaterea criminalității transnaționale organizate. De aici rezultă că organele de drept din RM au fost împuternicite cu competența de a supune represiunii penale oricare activitate infracțională săvârșită pe teritoriul RM în una din formele ei prevăzute de legea penală (nu în ultimul rând în una din formele participăției), dacă infracțiunea se comite și în alte țări.

Prin expresiile „o parte substanțială a organizării și controlului acesteia” și „implicarea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale” se subînțelege că săvârșirea infracțiunii are loc sub conducerea unei persoane sau mai multor persoane, care organizează și controlează acțiunile infracționale. În sensul art. 3 alin. (2) al Convenției ONU menționate mai sus și art. 12 alin. (2), lit. b), c) din legea penală națională prin această pregătire, planificare, conducere, control, organizare și cu implicarea unui grup infracțional organizat (utilizat în Convenția ONU), grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale (utilizat în legea penală națională) care desfășoară activitate infracțională în mai mult de un stat, în opinia noastră se are în vedere nu altceva decât activitatea criminală organizată – realizată în majoritatea cazurilor sub conducerea unei persoane sau a mai multor persoane, ce conduc sau dirijează toate activitățile criminale, legea penală națională îl numește *organizator*.

Conform art. 42 alin. (3) din CP RM, persoana care a organizat săvârșirea unei infracțiuni sau a dirijat realizarea ei, precum și persoana care a creat un grup criminal organizat sau o organizație criminală ori a dirijat activitatea acestora se consideră organizator.

Dispoziția art. 42 alin. (3) CP RM, după cum vedem, cuprinde 4 reguli care conțin criterii distincte de a considera persoana organizator al infracțiunii, și anume:

- persoana care a organizat săvârșirea unei infracțiuni;
- persoana care a dirijat realizarea ei;
- persoana care a creat un grup criminal organizat sau o organizație criminală;
- persoana care a dirijat activitatea acestora.

Rezultă că activitățile de bază ale organizatorului infracțiunii sunt organizarea și dirijarea. Cu privire la organizare, modul coordonat de funcționare, este

nevoie ca în cadrul grupului să existe o subordonare ierarhică, prestabilită, în sensul că trebuie prevăzut rolul fiecărui membru în parte în comiterea infracțiunii. De asemenea, caracterul coordonat presupune planificare, organizare, control, precum și procurarea de instrumente, mijloace specifice, folosirea de combinații, etc. O a doua activitate esențială este aceea ca el să dirijeze activitatea acestora. În fapt, grupul trebuie să aibă o structură determinată, adică să aibă anumite componente cu sarcini complementare în realizarea activității infracționale, o așa-zisă diviziune a muncii în cadrul unei ierarhii cu roluri prestabilite și reguli de comportare specifice unei unități structurate.

Legea RM cu privire la prevenirea și combaterea criminalității organizate în art. 2 definește noțiunea de activitate criminală organizată „acțiuni/inacțiuni sau sistem de acțiuni/inacțiuni orientate spre comiterea de către grupurile sau organizațiile criminale a unei sau mai multor infracțiuni prevăzute în partea specială a Codului penal”. Iar legea penală, și anume art. 284 CP RM condamnă fapta de creare sau conducere a unei organizații criminale.

Făcând o analiză a celor expuse mai sus, observăm că atât Convenția ONU, Codul penal și legea privind prevenirea și combaterea criminalității organizate prevăd acțiuni asemănătoare de pregătire, planificare, conducere, organizare, control, precum și implicarea unui grup criminal organizat sau a unei organizații criminale care desfășoară activitate infracțională.

Dacă actele de pregătire, planificare, organizare, conducere sau control al infracțiunii, se realizează pe teritoriul RM, iar săvârșirea nemijlocită a infracțiunii are loc pe teritoriul unui sau al mai multor state, și invers, locul săvârșirii infracțiunii transnaționale se consideră și teritoriul RM (art. 12 alin. (2) lit. b) CP RM).

Regula prevăzută de art. 12 alin. (2) lit. c) CP RM dă dreptul de a considera locul săvârșirii infracțiunii transnaționale și teritoriul RM, dacă un grup criminal organizat sau o organizație criminală care activează pe teritoriul RM este implicată în săvârșirea infracțiunii pe teritoriul altui stat, și invers. În afară de aceasta, participarea la orice asociere, înțelegere, complicitate prin acordarea de asistență, ajutor sau sfaturi în vederea comiterii acțiunilor de spălare a banilor pe teritoriul unui stat străin constituie infracțiunea prevăzută de art. 243 alin. (1) lit. d) și alin. (4) CP RM. În acest caz, locul săvârșirii infracțiunii este de asemenea și teritoriul Republicii Moldova [8, p. 18-19].

Așadar, tendințele crimei organizate transnaționale se compune din două elemente, în principiu, distincte, dar deseori se combină în fapte. Primul este cel al evoluției modului de organizare a infractorilor și ale raporturilor pe care le au, adică partea „organizată” a activității lor. Al doilea element se referă la evoluția diferitor forme de criminalitate, a importanței cantitative și ale repercusiunilor lor asupra societății, adică aspectele de „criminalitate” și de „prejudiciu” ale crimei organizate transnaționale.

Cât privește primul element care ne interesează cel mai mult - „activitatea organizatorică” în criminalitatea organizată, este unul de bază, observat de mai mulți cercetători.

În viziunea autorului rus V. Aghildin, complexitatea tratării conceptului de criminalitate organizată rezultă din faptul că acest fenomen nu trebuie examinat

doar din perspectiva faptelor ilicite ce o înglobează. În conceptul criminalității organizate urmează a fi introdus și un alt element, precum *organizarea*. Cu alte cuvinte, la definirea acesteia trebuie luate în considerare atât particularitățile faptelor ilicite ce o compun, cât și persoanele ce le comit. Plecând de la aceste premise, autorul definește organizația criminală ca fiind o grupare tainic organizată sau o asocieră de asemenea grupări, ierarhic structurată, care își autoasigură activitatea orientată spre obținerea unor profituri din furnizarea mărfurilor sau serviciilor atât pe cale ilegală, cât și legală, însă prin mijloace ilegale și care, recurge la violență sau la amenințarea cu aplicarea violenței în scopul deținerii monopolului asupra pieței și la coruperea structurilor statale pentru a-și asigura securitatea [13, p. 54].

În varianta clasică a unei organizații criminale, autorul O. Pop identifică o serie de trăsături specifice din perspectiva cărora poate fi definită organizația criminală, una din ele fiind structura. Prin structura organizației criminale el vede membrii rețelei ce au sarcini și responsabilități în funcție de pregătirea și abilitatea specifică a fiecăruia. Însă și structura se caracterizează prin ierarhie strictă și autoritate [7, p. 14].

În opinia autorilor I. Antonian și V. Pahomov, criminalitatea organizată se reduce la un fenomen, care pe o bază calitativă nouă, unifică criminalitatea general-penală și cea economico-acaparatoare, când infracțiunile grave sunt săvârșite de către organizații ale infractorilor, care sunt stabile, mobile, ierarhice și adânc conspirate, sunt conduse de lideri sau un nucleu de lideri, și care permanent tind spre lărgirea proporțiilor activității lor criminale [12, p. 67-68].

După părerea autorului V. Bujor, una din trăsăturile ce caracterizează criminalitatea organizată este ierarhia strictă în interiorul grupului criminal.

În acest context, suntem solidari cu criminologul I. Ciobanu și susținem punctul de vedere că crima organizată nu poate exista fără o structură organizațională specifică [2, p. 34].

Așadar, în urma celor expuse supra observăm că atât doctrina, cât și actele normative, penale scot în evidență un element-cheie în activitatea criminală organizată transnațională, și anume, organizarea, conducerea, realizarea unui control etc. Orice activitate criminală pentru a avea un rezultat cât mai de succes și cu rezultate cât mai aproape de scopurile propuse în majoritate situațiilor trebuie organizate și dirijate de cineva, de o persoană cu capacități – aceasta nu este altcineva decât organizatorul.

Conform dicționarului explicativ român, prin organizare se înțelege „să funcționeze sau să acționeze organic însărcinările și coordonându-le conform unui plan adecvat; a stabili și a coordona mijloacele tehnice, economic administrate, astfel încât să permită executarea în condiții optime a unui proces; a pregăti temeinic o acțiune după un plan bine chibzuit, a întocmi, a alcătui, a aranja, a orândui” [10], iar prin organizator se înțelege „persoana care organizează” [11].

Cu unele explicații vine în contextul dat savantul rus V. Luneev care evidențiază că una din condițiile în care se folosește termenul „criminalitate organizată” este activitatea grupărilor criminale organizate de comercializare a mărfurilor și serviciilor interzise de lege necesită coordonare și organizare esențială [15, p. 283].

Autorul V. Ursu definește criminalitatea organizată ca o totalitate unică, de sistem al diferitor tipuri, profesional săvârșite, de infracțiuni sub formă de îndelnicire permanentă, prin eforturile unor persoane unite în formațiuni criminale stabile, special formate, bine organizate, conspirate și protejate de demascare (inclusiv cu ajutorul legăturilor corupte), formațiuni ce activează de sine stătător, sau care constituie părți structurale ale unui sistem criminal de nivel interregional sau transnațional [9].

Astfel, din punct de vedere organizațional se pot utiliza anumite concepte care definesc organizația criminală transnațională, respectiv: mărimea (numărul de persoane), formalizarea (regulile stricte aplicabile în cadrul organizației), diferențiere pe verticală (conducători ierarhici), diferențiere pe orizontală (subordonați), iar din punctul de vedere al rețelei care formează organizația criminală transnațională nu se pune accent pe structura formală a organizației criminale, ci pe modul de relaționare, respectiv, interacționare a indivizilor, indivizi care au, fiecare dintre ei, un rol specific în funcționarea rețelei.

În acest context, Consiliul Europei a observat că în ultimii ani criminalitatea modernă a evoluat în felul său de a fi și în dimensiunea sa: activitățile infracționale au un caracter transnațional și un aspect organizațional [1]. Fiind vorba de aspectul organizațional, se constată în general o întărire a legăturilor între delincvenți, care sunt din ce în ce mai conștienți de interesul pe care îl are cooperarea lor pentru realizarea activităților ilicite. Organizația în sensul în care o înțelegem noi supune existența unui grup stabil, care nu este alcătuit la întâmplare, ci structurat fie în mod rudimentar, fie în mod foarte complex, în vederea executării unui program mult mai vast decât o simplă infracțiune izolată, destinată să aducă venituri membrilor grupului. Acest fapt are loc prin gruparea intereselor, fapt ce duce adesea la crearea unor grupuri infracționale.

După cum menționează autoarea A. Gumenco, „grupuri sau bande sunt caracterizate ca o diviziune a muncii bine definită în care membrii ei, sub comanda unui șef recunoscut își folosesc diferitele cunoștințe într-un efort coordonat de a realiza sarcini dificile și cât mai profitabile” [4, p. 111].

Ținând cont de cele expuse, menționăm că criminalitatea transnațională contemporană a evoluat calitativ, manifestându-se în cele mai diverse forme, s-a amplificat caracterul ei acaparator, esențial a crescut numărul infracțiunilor cu legături internaționale, se observă tot mai multe grupări criminale internaționale, se observă o foarte bună conlucrare între conducători, organizatorii acestor grupări, mulți dintre acești organizatori sunt cetățeni ai RM, precum și ai altor state.

În ultimii ani, un pericol deosebit pentru comunitatea internațională îl prezintă legăturile strânse dintre organizatorii, capii, conducătorii criminalității organizate transnaționale, unde aceste legături într-atât de tare s-au înrădăcinat încât au format o lume paralelă cu organele de conducere bine determinate. În prezent, conducătorii grupărilor și organizațiilor criminale transnaționale promovează ideile de dobândire a unor venituri enorme, utilizează în acest scop pozițiile membrilor grupărilor criminale internaționale în structurile puterii și în organele de drept, fapt care provoacă probleme nu doar pentru un stat separat, ci și pentru securitatea

națională a tuturor țărilor civilizate din lume.

În paralel, organizatorii de infracțiuni, în Europa și în alte regiuni se dovedesc a fi din ce în ce mai capabili de a stabili alianțe și de a opera dincolo de frontiere, peste tot în Europa, ceea ce complică munca de detectare și urmărirea penală ulterioară în diferite state membre. Capacitatea organizatorilor de a coordona și repartiza sarcinile sunt esențiale pentru a evita o suprapunere a activităților și a elementelor constitutive care ar fi în detrimentul eficacității acestora.

Într-un alt spectru de idei, referindu-ne la trăsăturile criminalității organizate transnaționale se identifică o trăsătură definitorie a acesteia, că liderii care conduc și dirijează activitatea criminalității organizate transnaționale au șanse mai mici de a fi demascați, întrucât ei sunt izolați într-o măsură mai mare de autorii direcți ai infracțiunilor [16, p. 593-594].

Nu în zadar în ultima perioadă crește numărul de acte criminale comise de grupările criminale transnaționale nedescoperite, are loc un joc de roluri (participație în sensul îngust al cuvântului). În cadrul acestor grupări criminale transnaționale locul central îl ocupă organizatorul.

O infracțiune pregătită și planificată sub îndrumarea unui organizator este mai periculoasă și capabilă de a provoca daune mari protejate penal. Practica judiciară arată că activitatea, în special a organizatorului, este tipică pentru infracțiunile transnaționale grave sau deosebit de grave. Cu toate acestea, această activitate este extrem de greu și latent demonstrabilă.

Astfel, în cazul infracțiunilor transnaționale organele de drept adesea nu pot stabili existența organizatorului, nu pot dovedi vinovăția lui pentru a-l aduce în fața justiției. Ca rezultat, subminează principiul individualizării răspunderii penale și pedepsei penale pentru infracțiune, unul din principiile cele mai importante ale politicii penale.

În acest context, suntem de acord cu autorul rus ce menționa că practica mondială de combatere a criminalității asigură că încălcarea practicilor de inevitabilitatea de responsabilitate este un catalizator puternic pentru infracțiune [14, p. 5].

Problema crimei organizate transnaționale, în ciuda tuturor eforturilor depuse, ridică o adevărată amenințare pentru securitatea națională și securitatea internațională. Măsurile penale consolidează creșterea numărului de grupuri criminale organizate, care sunt încorporate în mod activ în toate ramurile societății, în noile relații economice incriminate de societatea modernă, ce creează identități sociale negative în activitățile societății. Crește profesionalismul participanților, pericolul social și domeniul de aplicare a acestor acte criminale. Toate aceste tendințe sunt legate în mare parte de rolul tot mai mare de organizator în activitățile criminale transnaționale.

Calificarea acțiunilor organizatorului infracțiunii trebuie să fie construite în conformitate cu dispozițiile generale ale legii penale, pe baza și în limitele răspunderii participanților. Acțiunea de calificare a organizatorului de infracțiune depinde de ce fel de acțiune, de organizare sau dirijare a fost efectuată de această persoană. Trebuie mai întâi luate în considerare cum să fie calificate acțiunile persoanelor care au organizat comiterea infracțiunii sau au supravegheat execuția sau realizarea ei.

Am observat deja că în dreptul penal organizatorul infracțiunii este considerat în mod tradițional cel mai socialmente periculos participant la săvârșirea infracțiunii în comparație cu alți participanți. Activitatea organizatorului se poate finaliza cu mult timp înainte de a săvârși o infracțiune națională sau cu specific transnațional (în acest caz se are în vedere primul element al acestei activități infracționale – organizarea infracțiunii, și singura această acțiune reprezintă adesea un mare pericol social).

Deci diviziunea, organizarea pronunțată a activității criminale este o trăsătură importantă a tipului de criminalitate analizat. Ea presupune existența unei stricte distribuii a acțiunilor ce compun activitatea criminală, fiind delimitată de o structură complexă a funcției constitutive. În consecință, activitatea criminală în cadrul criminalității organizate transnaționale cunoaște o diviziune pronunțată în cadrul grupurilor ce practică producerea sau oferirea de servicii și produse ilicite. Asemenea organizare a grupurilor criminale permite o sporire considerabilă a eficienței și protejează în mare măsură grupul de eventuale demascări.

Concluzionând asupra celor relatate, este important de a preciza că criminalității organizate transnaționale îi este caracteristic o coordonare strânsă a activității criminale prin intermediul unui organizator, conducător sau mai mulți organizatori sau conducători. Aceste tipuri de infracțiuni sunt săvârșite prin răspândirea pe teritoriul a două sau a mai multor state a activității de pregătire, organizare, conducere, dirijare de către acești subiecți – organizator, conducător.

Pentru multe state, gravitatea criminalității organizate transnaționale nu este atât pluralitatea de făptuitori, cât mai ales *caracterul organizat al activității infracționale* a acestor făptuitori. Ne referim la comiterea infracțiunilor transnaționale de către un grup criminal organizat, de o organizație criminală sau de asociații similare.

Grupurile infracționale organizate au o dimensiune atât locală cât și transnațională, nu doar în componența lor și în modul lor de organizare ci și în activitățile pe care le desfășoară și consecințele acestora. Datorită organizatorilor, conducătorilor lor, aceste grupuri au o mare capacitate de adaptare a dispozitivelor lor infracționale și ale modului lor de operare.

Selectarea formei de organizator al infracțiunii în calitate de un tip distinct de participant a fost, în opinia noastră, un succes necontestat al gândirii științifice, un pas important înainte, contribuind la intensificarea-consolidarea luptei împotriva manifestărilor formelor crimei organizate transnaționale. Însă procesul perfecționării legislației penale naționale și internaționale privind răspunderea organizatorului infracțiunii nu poate fi considerată finală și deplină.

În plus, activitățile organizatorice sunt cele mai periculoase după natura lor. În consecință, organizatorul infracțiunii poate fi considerat figura cea mai periculoasă printre participanți. Îndeplinirea rolului de organizator la săvârșirea infracțiunii trebuie considerată ca o circumstanță care mărește gradul de pericol social al infracțiunii. Pericolul social ridicat al organizatorului infracțiunii poate fi explicat, de asemenea, nu numai și nu atât de mult prin natura și amploarea acțiunilor sale în săvârșirea infracțiunii, cât prin caracteristicile sale personale, care sunt, de asemenea, luate în considerare la stabilirea pedepsei. Atunci când toate celelalte condiții sunt egale, organizatorului infracțiunii trebuie să-i fie stabilită o pedeapsă mai mare în comparație cu alți participanți.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Cartea albă a criminalității organizate. <http://rm.coe.int> (vizitat 13.06.2018).
2. Ciobanu I., Ce este crima organizată? În: Revista națională de drept, 2002, nr. 6, p. 34-38.
3. Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18.04.2002 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129.
4. Gumenco A., Crima organizată în Republica Moldova. În: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, ediția a XII-a, nr.2, p. 111-115.
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea strategiei naționale de prevenire și combatere a criminalității organizate pe anii 2011-2019. Nr. 480 din 30.06.2011. Publicat: 08.07.2011 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 110-112.
6. Legea Republicii Moldova privind prevenirea și combaterea criminalității organizate. Nr. 50 din 22.03.2012. Publicat: 29.05.2012 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 103.
7. Pop O., Aspecte generale privitoare la înțelesul de criminalitate organizată. În: Legea și viața, 2007, nr. 6, p. 13-17.
8. Ulianovschi Gh., Ulianovschi I., Locul săvârșirii infracțiunii. Importanța și criteriile de stabilire a lui. În: Revista națională de drept, 2009, nr. 7, p. 16-19.
9. Ursu V., Criminalitatea organizată – Aspecte criminologice și juridico-penale. Teză de doctor. Chișinău, 2003, 165 p.
10. www.dex.ro/organizare (vizitat 12.06.2018)
11. www.dex.ro/organizator (vizitat 12.06.2018)
12. Антонян Ю.М. Пахомов В.Д. În: Организованная преступность: проблемы, дискуссии, предложения, Москва, 1989, p. 67-68.
13. Агильдин В.В. Организованная преступность: понятие, признаки, вопросы. În: Криминологический журнал Байкальского государственного университета экономики и права, 2013, №. 3, p. 50-55.
14. Пушкин А.В. Подстрекательство к совершению преступления. Автореферат на соискание научной степени кандидата юридических наук. Москва, 1995, 24 с.
15. Лунеев В. В. Преступность XX века. Мировой криминологический анализ. Москва, 1999, 912 с.
16. Щеблыкина И.В. Транснациональная организованная преступность в пограничной сфере Российской Федерации в условиях глобализации преступности. În: Научные основы уголовного права и процессы глобализации: Материалы в Российского Конгресса уголовного права (27-28 мая 2010), Москва: МГУ, 2010, с. 593-594.

Recenzent:

Doctor în drept, conferențiar-universitar, Constantin RUSNAC